

ISSN 2313-2094
Lúdinoznavči studii. Pedagogika
e-ISSN 2413-2039
Lúdinoznavči studii. Seria Pedagogika

ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Серія «Педагогіка»

Випуск 1/33 (2015)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ISSN 2313-2094
Lûdinoznavči studii. Pedagogika
e-ISSN 2413-2039
Lûdinoznavči studii. Seria Pedagogika

ЛЮДИНОЗНАВЧІ

СТУДІЇ

Збірник наукових праць
Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка

Серія «Педагогіка»

Випуск 1/33 (2015)

ДРОГОБИЧ
ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ
ДДПУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
2015

УДК 009+1+371
Л 93

ISSN 2313-2094
Lûdinoznavčĭ studĭĭ. Pedagogika
e-ISSN 2413-2039
Lûdinoznavčĭ studĭĭ. Seriâ Pedagogika

Збірник наукових праць затверджено до друку і до поширення через мережу Інтернет за рекомендацією вченої ради Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (протокол № 13 від 17 вересня 2015 р.)

Рік заснування: 2000
Виходить двічі на рік

Людiнознавчi студiї : збiрник наукових праць Дрогобицького державного педагогiчного унiверситету iменi Iвана Франка. Серiя «Педагогiка», внесений до Перелiку наукових фахових видань рiшенням Агестацiйної колегiї Мiнiстерства освiти i науки України (наказ вiд 07.10.2015 р. № 1021) та зареєстрований у мiжнароднiй науково-метричнiй базi РИНЦ (лицензiйний договiр № 598-09/2015 вiд 21 вересня 2015 р.).

Свiдоцтво про державну реєстрацiю друкованого засобу масової iнформацiї KB № 21252-11052P вiд 16.02.2015 року Державного комiтету iнформацiйної полiтики, телебачення та радiомовлення України.

Програмнi цiлi – висвiтлення теоретичного доробку та результатiв новiтнiх дослiджень педагогiчної науки.

Для наукових працiвникiв, фахiвцiв-педагогiв, студентiв, широкого кола дослiдникiв педагогiчної галузi. Матерiали публiкуються змiшаними мовами.

Усi права застереженi. Повний або частковий передрук i переклади дозволено лише за згодою автора i редакцiї. При передрукуваннi посилання на «Людiнознавчi студiї: збiрник наукових праць Дрогобицького державного педагогiчного унiверситету iменi Iвана Франка. Серiя «Педагогiка» обов'язкове.

Редакцiя не обов'язково подiляє точку зору автора i не вiдповiдає за фактичнi та статистичнi помилки, якi вiн допустив.

Людiнознавчi студiї : збiрник наукових праць Дрогобицького державного педагогiчного унiверситету iменi Iвана Франка. Серiя «Педагогiка» / ред. кол. М. Чепiль (головний редактор) та iн. – Дрогобич : Видавничий вiддiл ДДПУ iменi Iвана Франка. – Випуск 1/33 (2015). – 300 с.

© Дрогобицький державний педагогiчний унiверситет iменi Iвана Франка
© Видавничий вiддiл
ДДПУ iменi Iвана Франка. 2015

There are

Чепiль
Марiя
Миронiвна

Кобриї
Ольга
Миколаiвна

Кемiнь
Володимир
Петрович

Ковальчук
Володимир
Юльянович

Орманська
Леонiд
Володимир

Невмержи
Олена
Василiвна

Пантюк
Микола
Павлович

Бера
Ришаро

Захарук
Тамара

Сендер
Анна
Миколаiвна

Штегер
Петер

Карпенко
Ореста
Євгенiвна

Редколегія

There are no translations available

Головний редактор серії «Педагогіка»

<i>Чепіль Марія Миронівна</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти	доктор педагогічних наук	професор
---------------------------------------	--	---	--------------------------	----------

Заступник головного редактора

<i>Кобрій Ольга Миколаївна</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти	доктор педагогічних наук	професор
--	--	--	--------------------------	----------

Члени редколегії

<i>Кемінь Володимир Петрович</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	директор Інституту іноземних мов	доктор педагогічних наук	професор
--	--	----------------------------------	--------------------------	----------

<i>Ковальчук Володимир Юльянович</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	завідувач кафедри математики та методики викладання математики початкового навчання	доктор педагогічних наук	професор
--	--	---	--------------------------	----------

<i>Орианський Леонід Володимирович</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	завідувач кафедри методики трудового і професійного навчання та декоративно-ужиткового мистецтва	доктор педагогічних наук	професор
--	--	--	--------------------------	----------

<i>Невмержицька Олена Василівна</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти	доктор педагогічних наук	доцент
---	--	--	--------------------------	--------

<i>Пантюк Микола Павлович</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	проректор з наукової роботи	доктор педагогічних наук	професор
---------------------------------------	--	-----------------------------	--------------------------	----------

<i>Бера Ришард</i>	Університет імені Марії-Кюрі Склодовської у м. Люблін (Польща)	декан факультету педагогіки та психології	доктор педагогічних наук	професор
------------------------	--	---	--------------------------	----------

<i>Захарук Тамара</i>	Природничо-гуманітарного університету у м. Седльши (Польща)	ректор	доктор педагогічних наук	професор
---------------------------	---	--------	--------------------------	----------

<i>Сендер Анна Миколаївна</i>	Брестський державний університет імені О.С. Пушкіна (Білорусь)	ректор	доктор педагогічних наук	професор
---------------------------------------	--	--------	--------------------------	----------

<i>Штгетер Петер</i>	Іннсбрукський університет (Австрія)	професор	доктор педагогічних наук	професор
--------------------------	-------------------------------------	----------	--------------------------	----------

Відповідальний секретар

<i>Карпенко Ореста Євгенівна</i>	Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка	доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти	кандидат педагогічних наук	
--	--	--	----------------------------	--

УДК 37.018 : 613
К 95

Єлизавета КУЧЕРГАН

**СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ РОЗВІДКИ
З ПРОБЛЕМ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ:
АНАЛІЗ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ ТЕМАТИКИ**

У статті розглянуто тематику дисертаційних робіт, що були закоординовані у Міжвідомчій раді з координації у період з 2004 до 2014 рр. з проблем валеології, здоров'я та здоров'язбереження. Встановлено, що більшість тем відповідного напрямку закоординовано зі спеціальностей 13.00.04 «Професійна освіта» та 13.00.07 «Теорія і методика виховання», натомість у темах інших спеціальностей цей напрям залишається малорозробленим, а отже – перспективним для подальших досліджень.

***Ключові слова:** валеологія, дисертація; здоров'я, здоров'язбереження, тема дисертації, спеціальність.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта перебуває у надзвичайно складному періоді свого розвитку, який характеризується низкою суперечностей, головна з яких – високі вимоги до науково-викладацького складу освітніх установ та реальна можливість викладачів плідно працювати над підвищенням рівня своєї кваліфікації. Європейська концепція «освіти впродовж життя» (Life Long Learning) приваблива і актуальна, але сьогодні викладач має невеликі резерви самовдосконалення та професійного зростання. Тому ухвалення нового (2014) Закону України «Про вищу освіту» було необхідним і через те, що ним передбачено значне скорочення навчального навантаження для викладачів та перспективу їх професійного зростання через інститути аспірантури (4 роки) та докторантури (2 роки). Отже, можемо припустити, що невдовзі кількість здобувачів певного наукового ступеня, у тому числі й у галузі педагогіки, суттєво збільшиться, що призведе до значного розширення сфери наукового пошуку та відіб'ється на ретельному опрацюванні найбільш актуальних для сьогоденної освіти питань.

«Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки» (2013) визначає пріоритетні напрями (12 пунктів) освітнього розвитку, серед яких поряд із неперервністю освіти (пункт 7) згадана і валеологічна її складова (пункт 8): «забезпечення доступності та неперервності освіти впродовж життя; формування здоров'язбережного середовища, екологізації освіти, валеологічної культури учасників навчально-виховного процесу» [6, 3 – 4]. Тому до числа проблем, які повинні бути актуалізовані, відносимо проблему учнівського здоров'язбереження та проблему підготовки майбутніх учителів до валеологічної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема валеологічної освіти достатньо широко представлена в роботах таких вітчизняних і зарубіжних учених, як Г. Апанасенко, І. Брехман, В. Грибан, В. Казначеев, І. Мурахов, В. Петленко, Н. Побірченко, С. Прасол, А. Царенко та ін. Окремим аспектам багатогранного і складного процесу розвитку професійної підготовки педагогів у вищих закладах освіти з питань охорони і зміцнення здоров'я школярів і студентів присвятили свої наукові праці І. Авратинський, Т. Бойченко, З. Волотовська, С. Крохмаль, В. Лігерда, Г. Лопатка, В. Павлюк, І. Потапшук, О. Савченко, С. Ситник, Є. Хітущенко, А. Царенко. Важливе значення в контексті досліджуваної проблеми мають дисертаційні дослідження Ю. Бойчука, А. Радченко, О. Соколенко щодо професійної підготовки майбутніх учителів основ здоров'я у вищих навчальних закладах.

Наведений далеко не повний перелік науковців, які вивчають проблему валеологічної освіти, постійно поповнюється за рахунок розробки означеної проблеми в сучасних дисертаціях з педагогічних наук, які привернули нашу увагу своєю тематикою. Саме зростання кількості дисертацій у різних галузях науки поставило перед провідними науковцями, експертами завдання відпрацювання механізму науково-метричного оцінювання таких робіт. На сьогодні існує низка публікацій, у яких зроблено аналіз дисертаційних праць у суспільно-науковій та економічній сферах (В. Бакуменко, О. Бурлицька, О. Васильєва, Л. Ключко, Т. Королук, І. Кучер, М. Мінаков, В. Мокренко, Т. Мотренко, Н. Остап'юк, О. Руденко, В. Травін та ін.). Значно менше публікацій, у яких аналізу піддано педагогічні дисертації (І. Решетова, М. Садовий, О. Спирін, А. Яцишин), хоча опрацювання та посилення на новітній науковий доробок в обраній для дослідження проблематиці є обов'язковою вимогою якісного виконання дисертаційної праці. Розуміючи складність та багатоаспектність такої роботи, що могла б становити предмет окремої дисертації, ми зосередили свою увагу лише на тематиці закордированих робіт у галузі педагогіки, зокрема тих, у яких містяться маркери валеологічного спрямування. Саме тематика дисертацій дає змогу встановити найбільш

актуальні тенденції у розгляді проблеми та виявити ті аспекти, які залишилися поза увагою науковців, що й стало метою пропонованої публікації.

Вибір теми дисертації – найбільш відповідальний крок у науковій роботі. Це складна та достатньо тривала робота, яка потребує знайомства дослідника з широким колом уже наявних робіт із проблеми, яку дисертант вважає цікавою та науково перспективною. Саме на це звертають увагу автори (Г. Артемчик, А. Ашерев, В. Бакуменко, М. Кочерган, В. Курило, Н. Кушнарєнко, В. Майборода, Л. Пономаренко, Ю. Цеков, В. Шейко та ін.) низки публікацій, які мають рекомендаційний характер щодо виконання дисертаційних робіт. «Вибір теми дисертації, – пише Ю. Цеков, – надзвичайно важливий етап у науковій біографії аспіранта чи здобувача. Часом від цього залежить усе майбутнє людини: стане вона успішним дослідником чи розчарованим невдахою» [10, 12]. У довідково-методичній літературі поширене твердження, що «правильно обрати тему означає більш ніж на половину забезпечити успішне її виконання» [4, 14]. При цьому серед головних критеріїв, якими слід користуватися при виборі теми, названі: «новизна, актуальність і перспективність; можливість виконувати тему в певній установі, навчальному закладі; зв'язок її з конкретними планами й довгостроковими програмами; теоретична важливість; упровадження результатів дослідження» [4, 14].

Значущість проблеми якісної підготовки наукових кадрів через першу сходинку – вибір теми – зумовила появу окремого листа Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Про теми дисертаційних робіт» до керівників вищих навчальних закладів і наукових установ, у якому, серед іншого, наголошується, що теми дисертацій мають «відображати основну наукову ідею та змістовно визначатися, як правило, предметом та об'єктом дослідження» [8]. Тому Атестаційною колегією МОНмолодьспорту рекомендовано «керівникам вищих навчальних закладів і наукових установ, головам спеціалізованих учених рад та науковим керівникам на етапі затвердження тем дисертацій ученими радами та попереднього розгляду робіт спеціалізованими вченими радами звертати увагу на необхідність ґрунтовнішого підходу до планування дисертаційних досліджень, формулювання їх тематики, зокрема щодо уникнення висловлювань загального характеру під час формулювання теми, новизни, предмета та об'єкта дослідження» [8].

Слід зазначити й те, що вибір теми дисертаційних праць із педагогічних дисциплін проходить обов'язкову процедуру затвердження у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук НАПН України. Такий підхід було затверджено окремою постановою ВАК України (№1-01/2 від 13.02.2008 р.)

«Про координацію тем дисертаційних досліджень здобувачів наукових ступенів доктора і кандидата педагогічних та психологічних наук» задля «запобігання дублюванню наукових досліджень» та узгодження тем із «паспортами наукових спеціальностей у галузі педагогічних та психологічних наук, затверджених відповідними постановами президії ВАК України» [7].

Нашу увагу було зосереджено на сучасних наукових дослідженнях визначеної проблеми здоров'язбереження в освіті. Аналізу було піддано протоколи засідань Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних та психологічних наук з 2004 р., що містяться у відкритому доступі на сайті НАПН України (<http://naps.gov.ua/ua/icst/protocols/>). Нами було зроблено вибірку за такими параметрами: згадування понять «здоров'я» і «валеологія» та похідних від них у формулюванні теми дослідження, спеціальності, за якими теми було закординовано.

У роботі було частково використано методики, запропоновані О. Бурліцькою [2], Т. Королюк [2], І. Котляревським [3], І. Матоліч [5] та ін.

Для досягнення визначеної мети було проаналізовано теми дисертацій у галузі педагогіки, закординованих у Міжвідомчій раді з 2004 р. до 2014 рр., загальна кількість яких становить 11 132. Інструментом аналізу стали ключові слова «здоров'я», «здоров'язбереження», «валеологія» та похідні від них (наприклад: «оздоровча», «здоров'язбережувальна», «валеологічна» тощо) та словосполучення дисертаційних тем. У своїй роботі ми керувалися думкою І. Матоліч: «Важливо, що один і той же елемент може відноситися до декількох тем. Це дозволяє розкрити значення тем з різних точок зору і створити гнучку систему їх диференціації» [5].

Очевидно, що найбільша активність у координації тем спостерігалася у 2011 р. (1324) та 2013 р. (1226), що знайшло відбиток в актуалізації валеологічної тематики: у 2011 р. – 41 тема; у 2013 – 34, що здається значним у порівнянні з попередніми роками з найменшою кількістю закординованих тем (2004 – 13 тем та 2005 – 14), проте питома вага їх зростання становить у середньому лише 1% від загальної кількості закординованих за відповідними роками (для порівняння: 2004 – 1,9%; 2005 – 1,77%; 2011 – 3%; 2013 – 2,72%). Отже, попри активізацію наукової діяльності (значне зростання кількості тем), говорити про підвищення наукового інтересу до проблеми здоров'я серед наукової спільноти неможливо.

Наступний етап аналізу передбачав устанавлення динаміки координації тем із валеологічною складовою за відповідними педагогічними спеціальностями, що було узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1

**Динаміка координації тем
із валеологічною складовою за спеціальностями**

Роки	Шифри спеціальностей								
	Кількість закоординованих тем за відповідними спеціальностями								
	13.00.01	13.00.02	13.00.04	13.00.05	13.00.06	13.00.07	13.00.08	13.00.09	13.00.10
2004	1		6	1	1	2		1	
2005			8	1		4	1		
2006	1		5	1		5			
2007	6	1	7	2		6	1		
2008		4	14		1	3			
2009	3	6	7	1		8	1		
2010	5	8	9	1		6			
2011		10	11	5		12	1	1	
2012	2	3	16			9	1		
2013	5	5	12	1	3	2		1	1
2014	1	8	12	2	1	5			1
Всього	24	44	107	15	6	62	5	3	2
%	9%	16%	40%	6%	2%	23%	2%	1%	1%

Результати аналізу даних, уміщених у таблиці 1, демонструють, що проблема здоров'язбереження найбільш широко розглядається в межах спеціальностей 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» та 13.00.07 «Теорія і методика виховання», менш за все аналізована проблематика представлена в межах спеціальностей 13.00.09 «Теорія навчання» та 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті», та взагалі відсутня у темах спеціальності 13.00.03 «Корекційна педагогіка».

Найбільш ефективно та плідно розробляється проблема здоров'язбереження в освітньому середовищі в роботах за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти». Тем із цієї спеціальності взагалі координується кожного року достатньо багато, що свідчить про практичне спрямування наукових розвідок. Серед проблем, які порушуються науковцями, провідними є формування здорового способу життя та культури безпеки життєдіяльності серед майбутніх учителів та соціальних педагогів, а також учнівства/студентства; підготовка вчителів до викладання валеологічних дисциплін (основи здоров'я, безпека життєдіяльності) та формування культури здоров'я учнів, пошуки ефективних здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі. Означена вище тематика знаходить продовження, відповідно до паспорту

спеціальності, у формулюванні тем за спеціальністю 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Тут провідними є теми формування здорового способу життя та культури здоров'я у різних суб'єктів навчально-виховного процесу різноманітними засобами та формами виховної роботи.

Значно менше тем було закоординовано за спеціальністю 13.00.02 «Теорія і методика навчання» (з галузей знань), проте привертає увагу уточнення галузей знань. Це переважно, що цілком виправдано, фізична культура та основи здоров'я, тому й заявлена тематика в основному базується на питаннях фізичного здоров'я учнівства та студентства. Отже, питання здоров'я розглядається переважно в оздоровчо-медичному, профілактичному («культура зміцнення здоров'я», «культура здоров'я студентів спеціальної медичної групи» тощо) чи спортивному («формування здорового способу життя у процесі занять із спортивних єдиноборств», «у процесі занять з фізичного виховання», «у процесі занять естетичною гімнастикою», «у процесі занять спортивною боротьбою» тощо) аспектах. Очевидно, що увага вчених зосереджена на пошуках ефективних педагогічних здоров'язбережувальних технологій, здоров'язбережувальному навчанні та ін. Побіжно зауважимо, що навіть у самих визначеннях спостерігаємо одночасне використання слів «здоров'язберігаюча» та «здоров'язбережувальна», що свідчить про відсутність сталого визначення, а отже, про відносну «молодість» проблеми та її недостатнє вивчення.

У формулюванні тем у роботах зі спеціальності 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» увагу зосереджено на розв'язанні проблеми здорового способу життя в різних культурах (Україна, Болгарія, Велика Британія, Польща, Сполучені Штати Америки, Японія) та різні історичні періоди (20-ті роки ХХ ст.; друга половина ХХ ст., доба Київської Русі). Крім того, вчених приваблюють погляди О. Бутовського, В. Сухомлинського, представників Вальфдорської педагогіки та спадщина українських педагогів узагалі. Привертає увагу той факт, що за цією спеціальністю в аналізованій тематиці було закоординовано лише одну тему докторської дисертації – «Теоретико-методичні засади розвитку педагогіки здоров'я в Україні» (М.І. Лук'янченко).

Невелика кількість тем із валеологічною складовою було закоординовано й зі спеціальності 13.00.05 «Соціальна педагогіка» (всього – 13 тем за 2004 – 2014 рр.). Лише в трьох темах актуалізовані поняття «репродуктивного здоров'я», «громадського здоров'я», «соціального здоров'я», в основному використовується концепт «здоровий спосіб життя», що засвідчує недостатньо уважне ставлення вчених до проблеми включення здоров'яформувальної складової у процес соціального супроводу дитини.

Ще менше тем із валеологічною складовою було закоординовано за спеціальністю 13.00.06 «Теорія та методика управління освітою». Слід зазначити, що таких тем узагалі небагато, є протоколи, у яких теми з цієї спеціальності взагалі не заявлені. З аналізованої тематики було знайдено лише 5 тем, із яких 1 тема – докторської дисертації («Теорія і методика управління впровадженням здоров'язберезувальних технологій у системі післядипломної педагогічної освіти», Л.Г. Горяна). Так само лише 5 тем, до складу яких входить валеологічний чинник, за 11 років було закоординовано за спеціальністю 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Це теми щодо ставлення до власного здоров'я дітей дошкільного віку (4 теми) та підготовки вихователів до «забезпечення здорового способу життя дітей дошкільного віку» (1 тема). За спеціальністю 13.00.09 «Теорія навчання» було за координовано лише 3 теми (2004 р. – 1; 2011 р. – 1; 2013 р. – 1). Звернення до закоординованих тем цих спеціальностей переконує в недостатній розробленості такого напрямку у вітчизняних педагогічних дослідженнях, а отже, робить його, безсумнівно, актуальним і перспективним.

Аналіз затвердженої тематики дисертацій з різних спеціальностей уможливив виявити систему понять, актуалізованих у педагогічному дослідницькому товаристві впродовж останніх десяти років, які були систематизовані нами за змістовими колами (ядро – наративне коло): *здоров'я, здоров'язбереження та валеологія*. Отже, показники було тематично згруповано так:

– *здоров'я*: здоровий спосіб життя (57), здоров'я (37), культура здоров'я (23), основи здоров'я (20), духовне здоров'я (1), педагогіка здоров'я (1);

– *здоров'язбереження*: здоров'язберігаюча/здоров'язберезувальна технологія (31), здоров'язберігаюча/здоров'язберезувальна/здоров'язберігальна компетентність (22), здоров'язберігаюче/здоров'язберезувальне/здоров'яорієнтоване середовище (9), здоров'язберігаюча діяльність/оздоровча діяльність (7), здоров'язбереження (6), здоров'язберігаюче/здоров'язберезувальне виховання (4), здоров'ятворча компетентність (3), здоров'ярозвивальні технології (1), здоров'язберігаюча методика (1), здоров'язберігаючі знання (1), здоров'язберігаюче навчання (1), здоров'язберігаюче дозвілля (1);

– *валеологія*: валеологічна культура (4), еколого-валеологічна культура (3), валеологічна компетентність (3), валеологічні знання (3), валеологія (2), валеологічні дисципліни (2), валеологічне виховання (2), валеологічна грамотність (1), валеологічна освіта (1), валеологічні поняття (1), валеологічне мислення (1), валеологічне самовдосконалення (1), валеологічний супровід (1); медико-валеологічна компетентність (1).

Окрему групу становлять категорії, які мають здоров'язбережувальну та валеологічну складові, проте вони можуть бути уведені до широких груп, оскільки мають стабільне та самостійне понятійне застосування: «безпека життєдіяльності» (9), «оздоровча робота» (1), фізкультурно-оздоровча робота (1) та «санітарно-гігієнічна освіта» (1).

Висновки. Отже, проведений аналіз дав підставу зробити такі висновки. Сучасний стан здоров'я нації ставить перед освітянами потребу впровадження валеологічної складової до освітньо-виховного процесу. Розвиток вітчизняної системи освіти позначений актуалізацією питань здоров'язбереження в освітньому, насамперед науковому, дискурсі, про що можна стверджувати з огляду на наявність відповідної проблематики в темах новітніх дисертаційних праць. Процес координації теми – перший важливий крок у написанні кандидатської дисертації, оскільки тема роботи, серед іншого, повинна бути злободенною для сучасної вітчизняної освіти. Аналіз тем закоординованих дисертацій дає змогу встановити, що найбільш активно проблема здоров'язбереження розробляється науковцями, які зорієнтовані на спеціальність 13.00.04 (Теорія та методика професійної освіти) та 13.00.07. (Теорія і методика виховання). У руслі цих тем головними стають проблеми формування здорового способу життя, культури здоров'я та пошуку ефективних технологій щодо здоров'язбереження учасників освітньо-виховного процесу.

Перспективи подальших досліджень. Зростання кількості дисертаційних праць неминує призведе до інформаційного перенасичення та неможливості встановлення ступеня оригінальності й самостійності обраної теми, тому було б актуальним відпрацювання тематики дисертацій за ключовими (для педагогіки, зокрема, проблемами). Крім того, протоколи Міжвідомчої ради, розміщені у відкритому доступі, починаються лише з 2004 р., що виводить за межі наукового висвітлення раніше закоординовані теми. Тому вважаємо важливим розміщення у науковому інформаційному просторі інформації й за попередні роки, що дало б можливість встановити еволюцію вітчизняної наукової думки в певному дискурсивному полі, зробити сучасні наукові розвідки ще більш ґрунтовними та полегшило б роботу науковцям-початківцям.

Проведений огляд закоординованої тематики дисертаційних праць потребує подальшого встановлення, які саме роботи було доведено до логічного завершення (були захищені) та як вони вплинули на подальший розвиток здоров'язбережувального, валеологічного чинника у вітчизняній педагогічній науці.

Література

1. Бакуменко В.Д. Поради здобувачу наукового ступеня: нотатки експерта / Валерій Данилович Бакуменко // Публічне управління : теорія та

практи
putp/20

2

леми в
лаївна

2012. –

господ

3

дисерта
славист

К., 200

рологія

4

авторед

борода

5

знавств

ресурс]

іуа-мет

tetstvo-

6

[Електр

news/12

7

ступені

№ 1-01

України

8

молоді

ресурс]

9

Микола

2012. – М

10

науково-

першого

теня Ви

Ку

по проб

В стат

нирован

по 2014

Установ

ностям

практика. – 2010. – № 2. – С. 5 – 10. – <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/putp/2010-2/doc/1/01.pdf>

2. Королюк Т.М. Аналіз вітчизняних дисертаційних досліджень з проблеми місця ризиків в економіці та в діяльності підприємств / Тетяна Миколаївна Королюк, Оксана Петрівна Бурліцька // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 5 (38). – С. 103 – 112. – (Загальні проблеми економіки та суб'єктів господарювання).

3. Котляревський І.А. Принципи статистичного та змістовного аналізу дисертаційних тем / Іван Арсенійович Котляревський // Мистецтвознавчі аспекти славістики : збірник наукових праць / Відповідальний редактор І.М. Юдкін. – К., 2002. – (ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. Наукові записки культурологічного семінару. Вип. 2). – С. 21 – 23.

4. Майборода В.К. Методика підготовки й оформлення рукопису та автореферату дисертації : навчальний посібник / Василь Каленикович Майборода. – Вид. четверте, змінене та доповнене. – Чернігів, 2013. – 244 с.

5. Матоліч І.Я. Методика аналізу дисертацій за напрямом «Мистецтвознавство» (пластичне мистецтво) періоду незалежної України [Електронний ресурс] / Ірина Яремівна Матоліч. – Режим доступу : <http://intkonf.org/matolich-iya-metodika-analizu-disertatsiy-za-napryamom-mistetstvoznavstvo-plastichne-mistetstvo-periodu-nezalezhnoyi-ukrayini/>.

6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/images/files/news/12/05/4455.pdf>.

7. Про координацію тем дисертаційних досліджень здобувачів наукових ступенів докторів і кандидатів педагогічних та психологічних наук; Постанова № 1-01/2; 1-7/1-66 від 13.02.2008 // Бюлетень Вищої атестаційної комісії України. – 2008. – № 2. – С. 2

8. Про теми дисертаційних робіт : Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (№ 1/9-116 від 14 лютого 2013 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/ua/activity/563/6816/>.

9. Садовий М.І. Проблеми інформаційних технологій у навчання / Микола Ілліч Садовий // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – 2012. – № 33. – С. 141 – 147. – (Серія «Педагогічні науки: реалії та перспективи»).

10. 100 запитань і 100 відповідей про підготовку і атестацію наукових і науково-педагогічних працівників : довідник / автор-упоряд. Ю.І. Цеков; за ред. першого заступника голови ВАК України Р.В. Бойка. – К. : Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», видавництво «Толока», 2003. – 80 с.

Кучерган Елизавета. Современные педагогические исследования по проблемам сохранения здоровья: анализ диссертационной тематики. В статье рассмотрена тематика диссертаций, которые были координированы в Межведомственном совете по координации в период с 2004 по 2014 гг. по проблемам валеологии, здоровья и сохранения здоровья. Установлено, что большинство тем было координировано по специальностям 13.00.04 «Профессиональное образование» и 13.00.07 «Теория и

методика виховання», в темах других спеціальностей це напрямлення залишається недостатньо представленим, тому перспективним для подальших досліджень.

Ключевые слова: валеологія, дисертація, здоров'я, збереження здоров'я, тема дисертації, спеціальність.

Kucherhan Elizabeth. Modern Pedagogical Research on the Problems of Health Preservation: an Analysis of the Thesis Topic. The article deals with the themes of theses that were coordinated in the Interagency Coordinating Council between 2004 and 2014 on the problems of valeology, health and health preservation. It is stated, that most of the subjects were coordinated on the specialties 13.00.04 «Professional Education» and 13.00.07 «Theory and Methods of Education», instead of the themes of other specialties, where this area remains underrepresented, as a result, being promising for further research.

Keywords: valeology, thesis, health, health preservation, a theme of a thesis, specialty.

Одержано 08.06.2015

НАШІ АВТОРИ

Ашиток Надія, доктор філософських наук, професор кафедри соціальної роботи і корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Глушаченко Ольга, кандидат хімічних наук, доцент кафедри фармацевтичної, біологічної та токсикологічної хімії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Гутиряк Оксана, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної та міжкультурної комунікації Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Дуля Альона, здобувач кафедри педагогіки і психології КВНЗ «Херсонської академії неперервної освіти».

Іваненко Людмила, здобувач кафедри соціальної педагогіки Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка.

Іванова Ольга, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Брестського державного університету імені О.С. Пушкіна (Білорусь).

Калиновська-Вітек Барбара, доктор, ад'юнкт кафедри історії виховання і порівняльної педагогіки Університету Марії-Кюрі Склодовської у м. Люблін (Польща).

Каньос Анна, доктор габілітований, професор, завідувач кафедри андрагогіки Університету Марії-Кюрі Склодовської у м. Люблін (Польща).

Ковальчук Тетяна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки Брестського державного університету імені О.С. Пушкіна (Білорусь).

Корж Олена, кандидат педагогічних наук, викладач кафедри іноземних мов Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова.

Кохановська Олена, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних та технологічних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти» Херсонської обласної ради.

Кузьменко Юлія, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання соціально-економічних дисциплін КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти».

Кульбацька Марія, лаборант кафедри англійської філології Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Ку
педагогі
М
освіти І
Франка.
М
педагог
(Білору
П
мовної
гогічно
П
соціаль
педагог
П
виклади
педагог
П
соціаль
педагог
П
патськ
Р
нальнс
Р
роботи
універ
(
кафед
ситету
(
метод
ного у
(
педаг
універ

Кучерган Єлизавета, аспірант кафедри педагогіки Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет».

Мисько Валентина, аспірант кафедри соціальної роботи і корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Михальчук Марія, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Брестського державного університету імені О.С. Пушкіна (Білорусь).

Павлішак Оксана, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовної та міжкультурної комунікації Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Парфанович Іванна, доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Петречко Мар'яна, аспірант кафедри математики та методики викладання математики початкового навчання Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Петришин Людмила, доктор педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Пилипів Ольга, аспірант кафедри педагогіки ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Рева Тетяна, доцент кафедри медичної та загальної хімії Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Ревть Алла, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи і корекційної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Самойленко Олександр, доктор педагогічних наук, професор кафедри математики і механіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

Селивоник Светлана, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання математики та інформатики Брестського державного університету імені О.С. Пушкіна (Білорусь).

Слюсаренко Ніна, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, психології й освітнього менеджменту Херсонського державного університету.

OUR AUTHORS

Ashytok Nadiya, Doctor of Philosophy, Professor at the Department of Social Work and Correctional Education of I. Franko's Drohobych state Pedagogical University.

Hlushachenko Olha, Candidate of Chemical Sciences, Associate Professor at the Department of Pharmaceutical, Biological and Toxicological Chemistry of O.O. Bogomolets National Medical University.

Hutyriak Oksana, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Linguistics and Intercultural Communication of I. Franko's Drohobych state Pedagogical University.

Dulia Alona, Applicant at the Department of Pedagogics and Psychology of Kharkiv Academy of Continuous Education.

Ivanenko Lyudmyla, Applicant at the Department of Social Pedagogics of T.H. Shevchenko's Chernihiv National Pedagogical University.

Ivanova Olha, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Pedagogics of A.S. Pushkin's Brest State University (Byelorussia).

Kalinovska-Vitek Barbara, Doctor, Junior Scientific Assistant at the Department of Education and Comparative Pedagogics of Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Poland).

Kanios Anna, Doctor Habilitatus, Professor, Head of the Department of Andragogy of Maria Curie-Skłodowska University in Lublin (Poland).

Kovalchuk Tetyana, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor, Head of the Department of Pedagogics of A.S. Pushkin's Brest State University (Byelorussia).

Korzh Olena, Candidate of Pedagogic Sciences, Lecturer at the Department of Foreign Languages of M.I. Pyrohov's Vinnytsia National Medical University.

Kokhanovska Olena, Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Lecturer at the Department of Theory and Methods of Teaching Natural, Mathematical and Technological Sciences of Kherson Academy of Continuous Education.

Kuzmenko Yulia, Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methods of Teaching Social and Economic Sciences of Kherson Academy of Continuous Education.

Kulbatska Maria, Laboratory Assistant at the Department of English Philology of V.O. Sukhomlynskyi's Mykolaiv National University.

Kucherhan Elizabeth, Postgraduate at the Department of Pedagogics of Kryvyi Rih National University.

федри
ічної
вця.
і вик-
ьного

«При-
оцент
іна».
іаціо-

ького

редри
імені

ЗМІСТ

Ашиток Надія. Проблеми інклюзивної освіти в Україні.....	4
Глушаченко Ольга. Перспективи впровадження дистанційних методів навчання для студентів заочної форми навчання фармацевтичного факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.....	12
Дуля Альона. Дидактичні засади формування екологічної компетентності у випускників вищих навчальних закладах морського профілю.....	19
Іваненко Людмила. Методи розв'язання важливих сучасних проблем виховання милосердя у школярів.....	31
Іванова Ольга. Фактори інтеграції вищів Білорусі в європейський освітній простір: теорія і досвід.....	39
Каліновська-Вітек Барбара. Інституційні та сімейні форми прийомної опіки над дітьми і молоддю у Польщі.....	48
Каньос Анна. Проблеми освіти та професійної підготовки соціальних працівників у Польщі.....	58
Корж Олена. Теоретичні засади формування професійно значущих якостей майбутніх лікарів.....	68
Кохановська Олена. Природничо-математична освіта: сутність та змістові аспекти.....	76
Кузьменко Юлія. Розвиток трудового потенціалу фахівців із трудової підготовки УРСР у 1985 – 1991 рр.....	83

Кучер

Мись

Миха

Павлі

Гутир

Парф

Петре

Петри

Пили

Рева Т

Ревть

.....4	Кучерган Єлизавета. Сучасні педагогічні розвідки з проблем здоров'язбереження: аналіз дисертаційної тематики.....91	91
.....12	Мисько Валентина. Соціально-правовий захист дитини як основа педагогічної діяльності Януша Корчака.....101	101
.....19	Михальчук Марія. Теоретичні основи рефлексії як засоби професійного розвитку педагога.....110	110
.....31	Павлішак Оксана, Гутиряк Оксана. Мотивованість як невід'ємна частина формування іншомовної комунікації у студентів педагогічних спеціальностей в Австрії.....121	121
.....39	Парфанович Іванна. Синергетичний підхід у системі профілактики девіантної поведінки дівчат.....130	130
.....48	Петречко Мар'яна. Контроль та оцінювання досягнень учнів при використанні методу Дальтон-план.....139	139
.....58	Петришин Людмила. Упровадження педагогічної системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів у вишах.....148	148
.....68	Пилипів Ольга. Діяльність приватних ЗОШ I ступеня в Україні: історія і сучасність.....156	156
.....76	Рева Тетяна. Основні етапи модернізації хімічної освіти в системі підготовки провізорів у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця при вивченні курсу неорганічної хімії.....163	163
83	Ревть Алла. Інноваційний досвід соціально-реабілітаційної роботи з дітьми-інвалідами та їх батьками в Україні.....169	169

CONTENS

.....176	Ashytok Nadiya. Problems of Inclusive Education in Ukraine.....4
....183	Hlushachenko Olha. Prospects of Introduction of the Long-distance Methods of Teaching for Students of a Correspondence Course of the Faculty of Pharmacy of O. Bogomolets National Medical University.....12
....194	Dulia Alona. Didactic Principles of Formation of Ecological Competence for Graduates of Maritime Higher Education Institutions.....19
...202	Ivanenko Lyudmyla. Methods of Solving of Important Present-day Problems of Pupils' Compassion Education.....31
...212	
...220	Ivanova Olha. Factors of University Integration of Byelorussia into the European Educational Space: Theory and Experience.....39
...227	Kalinovska-Vitek Barbara. Institutional and Family Forms of Foster Care of Children and Youth in Poland.....48
...233	Kanios Anna. Problems of Education and Professional Training of Social Workers in Poland.....58
...242	Korzh Olena. Theoretical Principles of Formation of Future Doctors' Professionalism.....68
...252	Kokhanovska Olena. Natural and Mathematical Education: the Nature and Contents Aspects.....76
...260	Kuzmenko Yulia. Training of Handcraft Specialists during 1985 – 1991 as a Source of Soviet Labour Resources.....83
...286	

Kucherhan Elizabeth. Modern Pedagogical Research on the Problems of Health Preservation: an Analysis of the Thesis Topic.....	91	Samc
Mysko Valentyna. Social and Legal Protection of a Child as the Basis of Janusz Korczak's Pedagogical Activity.....	101	Seliv
Mykhalchuk Maria. Theoretical Bases of Reflexion as a Means of Teacher's Professional Development.....	110	Slyus Kulb
Pavlishak Oksana, Hutyriak Oksana. Motivation as an Integral Part of Teaching Pedagogical Students Foreign Languages in Austria.....	121	Stech
Parfanovych Ivanna. The Synergetic Approach to the System of Girls' Deviant Behaviour Prevention.....	130	Sultai
Petrechko Mariana. Tracing and Assessing the Students' Progress Using the Teaching Method-Dalton Plan.....	139	Fedor
Petryshyn Lyudmyla. The Implantation of the Pedagogical System of Future Social Teachers' Creativity Formation in Higher Education Establishments.....	148	Chay
Pylypiv Olha. Private Elementary Comprehensive Schools in Ukraine: History and Modernity.....	156	Shyik
Reva Tetyana. The Main Stages of the Chemical Education Modernization in the System of Training of Pharmacists in Bogomolets National Medical University throughout the Studying of Inorganic Chemistry Course.....	163	Shym Koval
Revt'Alla. Innovative Experience of Social Rehabilitation of Disabled Children and Their Parents in Ukraine.....	169	Yarus Abstr Our a

ВИМОГИ
до збірника фахового наукового видання
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка
**«ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ:
ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ»**
(Серія «Педагогіка»)

Збірник є науковим виданням з педагогіки, який з січня 2015 р. буде виходити двічі на рік.

1. Приймаються статті обсягом 9 – 12 сторінок. Подавати в комп'ютерному наборі (диск і роздрук – два примірники): редактор Microsoft Word 95 і наступні версії, шрифт Times New Roman 14, інтервал 1,5. Статті надсилати на електронну адресу (kafpedag@gmail.com) (усі береги по 2,5 см). *У тексті заборонити переноси.* Ретельно вивірені цитати треба засвідчити підписом на берегах біля кожного посилання. *Подати УДК та ключові слова.*

2. Статті друкуються українською мовою, резюме до кожної – трьома мовами: українською, російською, англійською (кожне – **500 – 700 символів з пробілами**; два останні обов'язково повинні мати переклад імені, прізвища автора і назви статті). До анотації додаються 5 – 7 ключових слів.

3. Реферат статті англійською мовою обсягом 2 000 символів.

4. Статті збірника повинні відповідати структурі. **Основна частина статті** має відповідати вимогам Атестаційної колегії МОН України до фахових видань та публікацій і обов'язково містити такі структурні елементи: **1. Постановка проблеми** у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. **2. Аналіз останніх досліджень** (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання цієї проблеми і на які спирається автор та **3. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми**, яким присвячується стаття); **4. Визначення мети та завдань дослідження** (формулюється мета статті та визначаються завдання, які дають змогу її досягти); **5. Результати досліджень** (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів); **6. Висновки** (висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок цього питання).

Список літератури – за абеткою (спочатку кирилиця, потім – латинка); у тексті в квадратних дужках позначається позиція та сторінка – [5, 100]. Посилання на античних та середньовічних авторів традиційно подаються в тексті у круглих дужках і до списку літератури не вносяться – (Cic. N.D. 1. 122); (Plin. Ep. 2. 13); (Tac. Ann. 1. 1).

номер

реком
докто

праці
елект

та при

5. *Архівні джерела подаються окремим блоком з римською нумерацією (за абеткою назв архівів) перед списком літератури.*

6. До статей здобувачів наукових ступенів (аспірантів) додається рекомендація кафедри (відділу) установи, де автор працює, і рецензія доктора чи кандидата наук.

7. Авторська картка: прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце праці, вчений ступінь, звання, адреса (службова, домашня, поштова, електронна), телефони.

Редколегії відхиляють статті з порушенням цих вимог.

8. Оплата здійснюється після розгляду статті редакційною колегією та прийняття рішення про її друк.

15 р.

ти в
ктор
рвал
(усі
рені
ння.

ої –
90 –
пати
і – 7

вна
ОН
гакі
і та
ми.
ї, в
гор
и,
ня
у її
лу
в);
их

–
і –
но
не

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЛЮДИНОЗНАВЧІ СТУДІЇ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ДРОГОБИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Серія «Педагогіка»

ВИПУСК ТРИДЦЯТЬ ТРЕТІЙ

Головний редактор *Марія Чепіль*

Технічний редактор *Ольга Лужецька*

Коректор *Марія Ярушак*

Здано до набору 24.09.2015 р. Підписано до друку 09.10.2015 р.
Формат 70x100/15. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 300 прим.
Ум. друк. арк. 20. Зам. 303.

Адреса редакції та видавництва:
82107, м. Дрогобич Львівська обл., вул. Франка, 24
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Тел./факс: + 38 03 244 21282, +38095 611 74 11
e-mail: kafpedag@gmail.com